

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง เปรียบเทียบเนื้อหาการสำรวจโพลในหนังสือพิมพ์รายวัน และการสร้างความน่าเชื่อถือ ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาใช้ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปที่ผู้วิจัยต้องการ โดยได้จัดเป็นหมวด ดังต่อไปนี้

1.แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประชามติ ประกอบด้วย ความหมาย ความสำคัญ คุณลักษณะ ประโยชน์ของประชามติ เพื่อชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นต่อการนำผลการสำรวจประชามติ(โพล) มานำเสนอเป็นข่าว

2.แนวคิดเกี่ยวกับข่าว ประกอบด้วย ความหมาย องค์ประกอบของเหตุการณ์ ที่มีคุณค่าข่าว คุณสมบัติของข่าวที่ดี เพื่อชี้ให้เห็นความสำคัญของข่าว และการรายงานข่าวที่ดีนั้นจะต้องสร้างความน่าเชื่อถือ และเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างไร

3.ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร เพื่อชี้ให้เห็นว่าความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร จะทำให้การเสนอข่าวมีความน่าสนใจ และได้รับความเชื่อถือเพิ่มขึ้น

4.การคัดเลือกข่าวสาร เพื่อชี้ให้เห็นกระบวนการการคัดเลือกข่าวสารของหนังสือพิมพ์ว่า ได้มีวิธีการข่าวที่ละเอียด และคำนึงถึงการปล่อยข่าวออกสู่สาธารณะ ว่าต้องเป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อสาธารณะอย่างแท้จริง

5.การรายงานข่าวเชิงวิทยาศาสตร์ ชี้ให้เห็นว่า การนำข่าวเชิงวิทยาศาสตร์มาใช้ จะมีส่วนช่วยให้ข่าวมีความน่าเชื่อถือมากขึ้นในสายตาประชาชน

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประชามติ

ความหมายของประชามติ และการสำรวจประชามติ

คำว่า Public Opinion เป็นคำที่มาจากภาษาอังกฤษ เมื่อนำมาใช้เป็นภาษาไทย อาจมีการแปลความหมายให้อยู่หลายคำ เช่น ประชามติ มติมหาชน หรือสาธารณมติ เป็นต้น ซึ่งคำดังกล่าวข้างต้น มีความหมายคล้ายคลึงกัน แต่อาจมีจุดเน้นที่แตกต่างกัน คือ

ประชามติ หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลแต่ละคน ซึ่งเป็นที่รองรับโดยหมู่คนจำนวนหนึ่งในทางสังคม เศรษฐกิจหรือการเมือง (เกษม อุทยานิน 2511)

มติมหาชน หมายถึง ความคิดเห็นอย่างกว้างขวางของชนหมู่มากเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
 สาธารณมติ หมายถึง ความคิดเห็นของประชาชนโดยทั่วไปในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
 สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นและจะใช้คำว่าประชามติ

ถ้าจะกล่าวตามหลักวิชาการและความหมายที่แท้จริง การสำรวจประชามติ หมายถึง การตรวจสอบหรือค้นคว้าหาความคิดเห็นของประชาชนในสังคม ที่แสดงออกต่อประเด็นหรือต่อปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ที่ตนมีส่วนเกี่ยวข้อง หรือมีผลได้ผลเสียร่วมอยู่ และเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อสังคมที่ตนอาศัยอยู่ และการแสดงออกซึ่งความคิดเห็น เป็นไปในเวลาที่เรื่องนั้นกำลังเป็นที่สนใจของประชาชน(ประมะ สตะเวทิน 2531)

สำหรับคำว่า ประชามติ มีผู้ให้นิยามความหมายไว้จำนวนมาก ซึ่งผู้วิจัยได้คัดเลือกนิยามที่มีความน่าสนใจ และสอดคล้องกับงานวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

โรเบิร์ต ที ไรลีย์ (Robert T. Reily 1981) กล่าวว่า ประชามติเป็นผลรวมความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งแสดงออกซึ่งทัศนคติ ความรู้สึกนึกคิด และความเชื่อที่ยึดถือร่วมกันของสมาชิกหรือกลุ่มประชาคมในสังคม ต่อประเด็นปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่มีความสำคัญต่อสังคมโดยส่วนรวม โดยมีประโยชน์ร่วมกัน

เบอร์นาร์ด ซี เฮนเนสซี(Bernard C. Hennesey 1965) กล่าวว่า ประชามติ คือ องค์ประกอบของความคิดเห็นของแต่ละบุคคลที่แสดงออกโดยกลุ่มบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

ชวรัตน์ เชิดชัย(2527) กล่าวว่า ประชามติ หมายถึง ความคิดเห็นส่วนใหญ่ของประชาชนหรือกลุ่มบุคคลจำนวนมาก ที่มีต่อประเด็นปัญหาหนึ่งๆ อย่างกว้างขวาง อาจเป็นที่ตกลงแน่นอนจนทำให้ดำเนินกิจกรรมอันหนึ่ง หรือเห็นพ้องต้องกันในการตัดสินใจใดๆ

J.C. Plano et al.(1979) กล่าวว่า คือ ความพยายามที่จะเปิดเผยความเห็นของสาธารณชน (Public Poll) หรือพยากรณ์การเลือกตั้ง

ความสำคัญของประชาชาติ

1.ประชาชาติ ให้ความเห็นชอบในกฎหมายต่างๆ ที่ออกบังคับใช้ในบ้านเมือง ในระบอบประชาธิปไตย

2.ประชาชาติช่วยค้ำจุนองค์การและสถาบันต่างๆ ของสังคม การที่องค์การหรือสถาบันต่างๆ จะดำรงอยู่และเจริญก้าวหน้าได้นั้น ย่อมอยู่ที่การได้รับความสนับสนุน ความนิยมของประชาชนเป็นสำคัญ

3.ประชาชาติช่วยเชิดชูมาตรฐานทางสังคมและศีลธรรม

4.ประชาชาติช่วยบำรุงขวัญหรือกำลังใจของประชาชน ขวัญหรือกำลังใจ หมายถึง ความสนใจและความนิยมเลื่อมใส ที่แต่ละคนมีอยู่ต่อหมู่คณะของตน (อ้างใน เอกสารประกอบการเรียนวิชาวารสารสนเทศกับประชาชาติ ของรศ.นันทริกา คุ้มไพโรจน์)

หน้าที่ของประชาชาติ

ประชาชาติมีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ (ซวรัตน์ เชิดชัย 2527)

1.ให้ความรู้ (Cognitive Function) ทำให้ผู้อ่านรับทราบความคิดเห็นของสาธารณชนในสังคมใดสังคมหนึ่ง เป็นข้อมูลพื้นฐานทำให้เกิดความรู้ ความเข้าใจต่อประเด็นปัญหานั้น จนสามารถตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.แสดงประเภท (Identification Function) ประชาชาติย่อมบ่งบอกให้ทราบว่า สาธารณชนแต่ละกลุ่มมีความคิดเห็นโดยรวมต่อประเด็นปัญหาอย่างไร เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่แสดงความเป็นพวกเดียวกัน เป็นแนวทางให้สมาชิกแต่ละกลุ่มพยายามหลีกเลี่ยงการแสดงความคิดเห็นไม่ตรงกับกลุ่ม ประชาชาติจึงมีอิทธิพลต่อความคิดเห็นส่วนบุคคล

จากการศึกษาของกลาน และออสแมน (Glynn & Ostman1988) พบว่า กลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้ใหญ่ในเมือง Athens และ Georgia รวม 285 คน มีความเห็นว่าประชาชาติมีอิทธิพลต่อตนเองมากกว่าผู้อื่น โดยศึกษาความสัมพันธ์กับอิทธิพลนี้ในทางบวก

การสำรวจประชาชาติในฐานะการหยั่งมติมหาชน (Public Opinion)

การสำรวจประชาชาติในฐานะการหยั่งมติมหาชน มักเรียกสั้นๆ ว่าโพล (Poll) ซึ่งเป็นการหยั่งประชามติรูปแบบหนึ่ง ที่ทำให้ทราบความคิดเห็นของประชาชนได้ในระดับที่ใกล้เคียงความเป็นจริงมากที่สุด (วิรัช ลภีรัตนกุล 2518)

หนังสือพิมพ์กับการสำรวจประชามติ (ขนิษฐา กิตติตระกูลกาล 2537)

หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ตลอดจนสถานีโทรทัศน์ต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา เช่น หนังสือพิมพ์ New York Times หนังสือพิมพ์ Washington Post นิตยสาร Times นิตยสาร Newsweek สถานีโทรทัศน์ CBS เป็นต้น ใช้การสำรวจประชามติเป็นวิธีการหนึ่งในการสื่อข่าว โดยประยุกต์วิธีวิจัย (Precision Journalism) ซึ่งนิยมเรียกว่า การจัดทำโพล (Poll) ดังการศึกษาของ Rippey (1980) ที่พบว่า ในทศวรรษ 1970 มีหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกาที่ใช้วิธีการสำรวจประชามติในการสื่อข่าว จำนวน 162 ชื่อฉบับ จาก 435 ชื่อฉบับหรือร้อยละ 37 รวมทั้งการศึกษาของ Demers (1987) พบว่า ในปี ค.ศ. 1978-1986 มีการใช้วิธีการสำรวจประชามติในการสื่อข่าวของหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา 144 ชื่อฉบับ จาก 413 ชื่อฉบับหรือร้อยละ 34.9

เดิมการสำรวจประชามติในช่วงทศวรรษที่ 19 มักใช้วิธีการหยั่งเสียง (Straw Polls) คือ การออกเสียงอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อนำมากำหนดความคิดเห็นของกลุ่มบุคคลเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยหนังสือพิมพ์นิยมการหยั่งเสียงก่อนการเลือกตั้งประธานาธิบดีมาก เพราะ ต้องการคาดคะเนผลการเลือกตั้ง ดังการศึกษาของ Rippey (1980) และ Demers (1978) พบว่า ช่วง ค.ศ. 1970-1986 หนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกามักสำรวจเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานาธิบดี รวมทั้งปัญหาสังคมต่างๆ

อย่างไรก็ตาม ผลการสำรวจที่ใช้วิธีการหยั่งเสียง มีความผิดพลาดจากความเป็นจริงอยู่น้อย เพราะ ไม่ได้เลือกผู้ตอบคำถามด้วยวิธีที่เป็นวิทยาศาสตร์ คือ การใช้การสุ่มตัวอย่างแบบทราบดีค่าความน่าจะเป็น ทำให้การหยั่งเสียงได้รับความนิยมน้อยลง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อ Dr. George Gallup ผู้ก่อตั้งสมาคมวิจัยสาธารณะแห่งสหรัฐอเมริกา (The American Association for Public Opinion Research) ได้ใช้วิธีการสำรวจวิจัย ซึ่งมีพื้นฐานอยู่บนวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์ ทำให้กลุ่มผู้ตอบเป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มเป้าหมาย และได้ข้อมูลที่ถูกต้องเที่ยงตรง การดำเนินการสำรวจตามหลักการวิจัยทางสังคมศาสตร์มีขั้นตอนสำคัญ คือ การระบุถึงสภาพปัญหา การกำหนดวัตถุประสงค์ การกำหนดกลุ่มประชากร การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่าง การสร้างแบบสอบถามหรือแบบสัมภาษณ์ การดำเนินการเก็บข้อมูล การรวบรวมข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล และการสรุปผลการสำรวจ ปัจจุบันวิธีการนี้ได้รับความนิยมและการยอมรับมากกว่าการหยั่งเสียง (ชวรัตน์ เติตชัย 2527)

หนังสือพิมพ์ในประเทศไทย นำแบบอย่างการสำรวจประชามติมาจากหนังสือพิมพ์ในสหรัฐอเมริกา ประเด็นปัญหาที่นำมาสำรวจไม่จำกัดเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งเท่านั้น ยัง

รวมไปถึงปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมด้วย ปัจจุบันหนังสือพิมพ์ให้ความสำคัญแก่การสำรวจ
ประชามติอย่างสม่ำเสมอมากขึ้น เพราะ บางข้อฉบับได้ใช้เป็นจุดขายและกำหนดให้มีหน่วยงาน
รับผิดชอบการสำรวจโดยตรงใน 2 รูปแบบ คือ (ขนิษฐา กิตติตระกูลกาล 2537)

1. การว่าจ้างบริษัทวิจัยจัดทำ โดยหนังสือพิมพ์เป็นผู้กำหนดเรื่องที่จะสำรวจ วัตถุประสงค์
ปัญหาที่ต้องการตอบ กลุ่มเป้าหมาย

2. การจัดตั้งหน่วยงานของหนังสือพิมพ์ เพื่อสำรวจประชามติทั้งกระบวนการ

ประชามติกับสื่อมวลชนและโพล (ัญลักษณ์ เหลืองวิสุทธิ 2540)

กาวิเซอร์ และวิทท์ (Gawiser & Witt 1994) ได้แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประชา
มติ สื่อมวลชน และโพล จากโพลป้อนข้อมูลให้กับสื่อ สื่อป้อนข้อมูลให้สาธารณะ สาธารณะป้อน
ข้อมูลกลับมาที่โพล เป็นเช่นนี้เรื่อยไป โดยบทบาทหลักของสื่อในการนำเสนอโพลมี 2 ประการคือ
1.) รายงานหรือบอกกล่าวสาธารณชนถึงผลของโพล 2.) ให้เงินทุนสนับสนุน ในการทำโพล (พิชิต
พิทักษ์เทพสมบัติ 2540) จึงทำให้สื่อถูกมองอยู่ตลอดเวลา ด้วยเหตุนี้หลายๆ องค์การได้ยอมรับ
มาตรฐานในการที่จะเปิดเผยการรายงานผลของโพล เช่น National Council on public Poll
(NCPP) ซึ่งมีองค์การต่างๆ ที่ทำโพลขึ้นเป็นสมาชิก เป็นมาตรฐานในการรายงาน ดังต่อไปนี้

- ผู้ให้ทุนสนับสนุน
- วัน / เดือน / ปีที่สัมภาษณ์
- วิธีการที่จะให้ได้ซึ่งการสัมภาษณ์
- ประชากร
- ขนาดของตัวอย่าง
- ขนาดและการพรรณนาของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มย่อย ถ้าการรายงานส่วนใหญ่เป็นเรื่องของ
กลุ่มตัวอย่างย่อย
- คำถามจริงที่ใช้ถามเรื่องที่รายงาน
- ร้อยละที่ข้อสรุปใช้เป็นฐาน

เมเยอร์ (Meyer 1973) กล่าวว่า ในการรายงานผลการสำรวจประชามติคณะกรรมการ
แห่งชาติ เกี่ยวกับการรายงานผลการสำรวจประชามติ(National Committee on Published
Poll) ของสหรัฐอเมริกา เสนอให้สื่อมวลชนรายงานข้อมูลพื้นฐานเพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจต่อผล
การสำรวจอย่างถูกต้อง ดังต่อไปนี้ คือ

1. บุคคลหรือสถาบันที่ให้ทุนสนับสนุนการทำโพล ซึ่งจะมีผลต่อความเชื่อถือของผู้อ่านที่
มีผลต่อการสำรวจ

2.คำถามเกี่ยวกับการสอบถามความคิดเห็นที่ใช้ถามกลุ่มตัวอย่างคำตอบทุกคำถาม ทำให้สามารถตรวจสอบความเป็นกลางของสื่อมวลชนได้ เช่น คำถามมีลักษณะชี้้นำคำตอบ หรือเปิดโอกาสให้ตอบตามความคิดเห็นอย่างอิสระ เป็นต้น

3.ประชากร กลุ่มเป้าหมายช่วยให้ทราบว่าเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่กำลังสำรวจหรือไม่

4.จำนวนตัวอย่างหรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ที่จะถูกสอบถาม

5.วิธีการสุ่มตัวอย่างหรือเลือกตัวอย่าง จำนวนตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างหรือเลือกตัวอย่าง ทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรหรือไม่

6.วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ การสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า หรือการสำรวจทางไปรษณีย์ วิธีการเหล่านี้มีผลต่ออัตราการตอบกลับ ความน่าเชื่อถือ และความเที่ยงตรงของผลที่ได้รับ

7.สถานที่หรือบริเวณที่เก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง ทำให้ทราบว่าผลการสำรวจสะท้อนประสามติของกลุ่มเป้าหมายได้หรือไม่

8.จำนวนผู้ตอบคำถามอย่างสมบูรณ์ตามแบบสอบถาม ซึ่งใช้สรุปผลการสำรวจอันสะท้อนว่า เป็นความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างหรือไม่ หรือเป็นประสามติที่ถูกต้องหรือไม่

9.การระบุจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามบางข้อที่ตอบ โดยตัวอย่างเพียงบางส่วน(คำถามชุดย่อย) เพราะ เป็นคำถามเฉพาะสำหรับผู้ที่สามารถตอบได้เท่านั้น เช่น หลังจากถามคำถามที่ว่า “ ท่านเคยชมภาพยนตร์ชุด เปิดโลกส่วนตัวหรือไม่ “ ซึ่งตอบโดยตัวอย่างทั้งหมด จากนั้นถามคำถามเกี่ยวกับสิ่งแรกที่นึกถึง เมื่อได้เห็นภาพยนตร์โฆษณาชุดนี้ ผู้ตอบจะเป็นผู้ที่เคยเห็นโฆษณาชุดนี้เท่านั้น

10.วัน เดือน ปี ในช่วงที่ทำการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง เพราะ ระยะเวลามีส่วนให้ความคิดเห็นของบุคคลเปลี่ยนแปลงไปได้จากการได้รับข่าวสารต่างๆ เพิ่มขึ้น

11.การระบุค่าสถิติ เช่น ค่าความคลาดเคลื่อนหรือค่าความเชื่อมั่นของผลการสำรวจ ซึ่งเป็นจุดสำคัญที่ไม่ควรหลีกเลี่ยงในการรายงานผล เพราะ จะทำให้ผู้อ่านทราบว่าผลที่ปรากฏอาจเปลี่ยนแปลงมากขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์

ประเภทของหนังสือพิมพ์

โดยทั่วไปหนังสือพิมพ์จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ (ดร.ณิ นีร์วัณรัช 2530)

1.หนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม เป็นหนังสือพิมพ์ประเภทมุ่งให้ความสำคัญต่อปัญหาข่าวสาร ประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น และข่าวเบา ข่าวดังกล่าวได้แก่ ข่าวอาชญากรรม ข่าวอุบัติเหตุ ไฟไหม้ ข่าวในแวดวงสังคม ข่าวเรื่องเพศ ข่าวความขัดแย้ง และข่าวความรุนแรง

ต่างๆ ที่คนทั่วไปสนใจ เหมาะกับผู้อ่านทุกระดับ ผลที่ตามมาจากการอ่าน ตลอดจนการใช้ภาษา หนังสือพิมพ์ประเภทนี้ จะมีลักษณะทันทีทันใด การจัดหน้าของหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ จะเน้นด้านการดึงดูดใจ และเร้าอารมณ์ผู้อ่านให้มากที่สุด จำนวนจำหน่ายหนังสือพิมพ์ประเภทนี้ค่อนข้างสูง เนื่องจาก คนทั่วไปนิยมอ่านบางครั้งเรียกว่าหนังสือพิมพ์เชิงปริมาณ

2. หนังสือพิมพ์เฟื่องคุณภาพ เป็นหนังสือพิมพ์ที่มุ่งให้ความสำคัญต่อข่าวสารที่เน้นหนักทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและปัญหาในหลายด้าน ข่าวสารดังกล่าวมีลักษณะเป็นข่าวหนัก เหมาะสำหรับผู้่านที่สนใจและอยู่ในวงการที่เกี่ยวข้องกับการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนการแก้ปัญหาในด้านต่างๆ ผู้อ่านหนังสือพิมพ์เฟื่องคุณภาพมีจำนวนค่อนข้างจำกัด และน้อยกว่าผู้อ่านหนังสือพิมพ์ประเภทประชานิยม ดังนั้นจำนวนจำหน่ายจึงต่ำกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทแรก

เนื้อหาของหนังสือพิมพ์

อัฐพร แจ่มใจ(2536) จำแนกเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ตามรูปแบบที่นำเสนอ คือ

1). ข่าว คือ การรายงานเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่น่าสนใจ มิใช่เพียงเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งเท่านั้น แต่ข่าวจะเป็นเรื่องราวที่มีคนรายงานมาให้เราทราบ

2). บทความและสารคดี เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของเนื้อหาหนังสือพิมพ์ ซึ่งเนื้อหาประเภทนี้จะลงไปคลุกกับข่าวทั้งฉบับ เป็นการเพิ่มเติมเนื้อหาให้ผู้อ่านได้ทราบ นอกจากนี้จากการนำเสนอข่าว จะสามารถนำเสนอความรู้ ความคิดเห็นเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่างๆ ผ่านข้อเขียนเหล่านี้ ซึ่งมีบทบาทและความสำคัญแตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการนำเสนอสามารถอธิบายได้ ดังนี้

2.1 บทความหมายถึง งานเขียนประเภทร้อยแก้ว ที่เขียนขึ้นเพื่อเสนอความรู้ ความคิดเห็นและความเพลิดเพลิน โดยที่ความรู้ ความคิดเห็น หรือความเพลิดเพลินนั้น เขียนขึ้นจากข้อเท็จจริง มีสาระ มีหลักฐานที่เชื่อถือได้ น่าสนใจของบุคคลทั่วไป ซึ่งบทความนี้จะมาจากความคิดเห็นของบรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว นักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญ หรือองค์กรเอกชน และองค์กรของรัฐ มุ่งเสนอในเรื่องการเมือง สังคม เศรษฐกิจ หรือประเด็นที่สมควรให้ความรู้แก่ผู้อ่าน

สาระสำคัญของบทความ จะมีผลโดยตรงทั้งแง่ลบและแง่บวกต่อสติปัญญา ความรู้ ความคิด ทศนคติ และความเชื่อของผู้อ่าน บทความจึงอาจมีอิทธิพลต่อความรู้สึกนึกคิดของปัจเจกชนหรือต่อประชาชาติใดๆ ก็ได้ เพราะ โดยปกติแล้วสื่อมวลชนมักเลือกประเด็นปัญหาที่สำคัญ คือ มีผลกระทบต่อสังคมในวงกว้าง หรือมีผลกระทบอย่างรุนแรงมาเสนอในบทความอยู่แล้ว จึงทำให้บทความมีบทบาทอย่างสูงในวงการสื่อสารมวลชน

2.2 สารคดี เป็นรูปแบบหนึ่งของการรายงานข่าว แบบอธิบายความ มุ่งเน้นให้ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น หรือสถานการณ์ที่กำลังเป็นที่สนใจของประชาชน ข้อมูลที่นำมาเสนอสามารถอ้างอิงได้ เพราะ จะถูกกลั่นกรองข้อมูลที่ถูกต้องนำมาเสนอ โดยไม่มีจุดประสงค์ในการโน้มน้าวความคิด และพฤติกรรมของผู้อ่าน โดยตรง แต่จะให้ความกระจ่างในสิ่งที่ยุ่งคลุมเครือหรือยังไม่เป็นที่ทราบกันอย่างถูกต้อง

3). คอลัมน์ เป็นข้อเขียนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีความยาวจำกัดอยู่ในเนื้อที่เฉพาะ มักลงชื่อผู้เขียนหรือใส่นามปากกา ผู้เขียนคอลัมน์ประจำเรียกว่าคอลัมน์นิสต์ และมักมีตำแหน่งหน้าที่ประจำ โดยแต่ละคอลัมน์จะมีประเด็นที่ต้องการสื่อสาร และคงความคิดเห็นอย่างมีเป้าหมาย โดยลักษณะสำคัญของคอลัมน์ ประกอบด้วย

3.1 คอลัมน์จะมีการนำเสนออย่างสม่ำเสมอเป็นประจำ อาจเป็นทุกวัน ทุกสัปดาห์ในหน้าหนังสือพิมพ์ เพื่อให้ผู้อ่านเปิดพบได้ทันที เมื่อต้องการอ่านและยังนำเสนอในเนื้อที่เฉพาะที่มีความยาวใกล้เคียงกันทุกวัน ภายใต้ชื่อของคอลัมน์ที่วางอยู่ประจำ

3.2 นักเขียนหรือคอลัมน์นิสต์ มักจะเป็นผู้เชี่ยวชาญในปัญหาและเรื่องที่จะเขียน ไม่ว่าจะทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย การครัว การเย็บปักถักร้อย การตกแต่ง ภาพยนตร์ หนังสือ ละคร ดนตรี เป็นต้น

3.3 วิธีการนำเสนอคอลัมน์ จะมีการประเมินคุณค่าของเรื่องที่เขียนในลักษณะของการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวของนักเขียนเองมากกว่างานเขียนอื่นใด

3.4 สำนวน ลีลา ภาษา ที่ใช้ในการเขียน มีลักษณะเป็นอัตวิสัย และไม่เป็นทางการ มีความเป็นกันเองกับผู้อ่าน เสมือนหนึ่งว่าผู้เขียนกำลังพูดคุยอยู่กับผู้อ่าน อาจใช้สรรพนามผม เรา หรือข้าพเจ้า

3.5 คอลัมน์ จะต้องระบุชื่อ ชื่อผู้เขียน ซึ่งอาจเป็นนามจริงหรือนามปากกาก็ได้ จะอยู่ภายใต้ข้อเขียน หรืออยู่ในเนื้อที่ที่เป็นชื่อของคอลัมน์ก็ได้

4). บทบรรณาธิการ เป็นข้อเขียนแสดงความคิดเห็น ซึ่งได้รับการพิจารณากลั่นกรองแล้วของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่งๆ เป็นข้อเขียนเกี่ยวกับปัญหาสาธารณะ ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสาธารณชนผู้อ่าน และความคิดเห็นที่แสดงออกมาก็เป็นเสียงของหนังสือพิมพ์ ซึ่งแถลงให้ผู้อ่านทราบถึงจุดยืนและนโยบายของหนังสือพิมพ์ที่มีต่อปัญหาที่เขียนถึง ซึ่งบทบรรณาธิการมีลักษณะที่สำคัญคือ มักได้รับการตีพิมพ์ในหน้า ในตำแหน่ง ในเนื้อที่ และในความยาวที่คงที่ โดยมีเส้นกรอบที่ล้อมอยู่และได้รับการตีพิมพ์ด้วยตัวเรียงที่มีลักษณะแบบ และขนาดแตกต่างไปจากข้อเขียนที่อยู่ใกล้เคียงกัน

ดังนั้น บทบรรณาธิการ จึงมีอิทธิพลต่อผู้อ่านในด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ทศนคติ ความเชื่อ และสามารถสร้างประชามติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า วัตถุประสงค์เบื้องต้นของการนำเสนอบทบรรณาธิการคือ เพื่อโน้มน้าวชักจูง อธิบายเพิ่มเติมได้ว่า บทบรรณาธิการก็คือ ข้อเขียนแสดงความคิดเห็นซึ่งได้รับการพิจารณากลั่นกรองแล้วของหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง เป็นข้อเขียนปัญหาสาธารณะ ปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสาธารณชนผู้อ่าน และความคิดเห็นแสดงออกเป็นบทบรรณาธิการนี้ถือว่าเป็นเสียงของหนังสือพิมพ์ ซึ่งแถลงให้ผู้อ่านทราบถึงจุดยืนหรือนโยบายของหนังสือพิมพ์ ที่มีต่อปัญหาที่เขียนถึง (สิริทิพย์ ชันสุวรรณ 2539)

แนวคิดเกี่ยวกับข่าว

ข่าว คือ สารสนเทศที่มีความสำคัญและน่าสนใจต่อผู้อ่าน (หรือที่บรรณาธิการเห็นควรตีพิมพ์เป็นข่าว) ข่าวมีลักษณะเป็นข้อเท็จจริงจากเหตุการณ์หรือเรื่องราว แตกต่างจากบทความซึ่งเป็นข้อคิดเห็นต่อข้อเท็จจริงต่างๆ (เอกสารประกอบการบรรยาย การเขียนข่าววิทยาศาสตร์ รศ. ดร.พีระ จิระโสภณ)

ข่าวตามความหมายอย่างกว้าง หมายถึง ความสัมพันธ์ต่างๆ ระหว่างมนุษย์ และเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยมิได้คาดหมายมาก่อน อันทำให้เป็นที่น่าตื่นเต้น (Crump Spencer 1974)

ดูแอน แบริดเลย์ (Duane Bradley 1971) ให้นิยามว่า ข่าว คือ รายงานอันสุจริตและสมบูรณ์ของอุบัติการณ์ที่เป็นผลประโยชน์หรือที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับสาธารณชน

วัตถุประสงค์ของการเสนอข่าว (ชวรัตน์ เติตชัย 2527)

การเสนอข่าวหนังสือพิมพ์ มีวัตถุประสงค์อย่างน้อย 3 ประการ คือ

1. ให้ข่าวสารแก่ผู้อ่าน
2. ให้การศึกษา
3. ให้ความบันเทิง

คุณสมบัติของข่าว(ผศ.สิริทิพย์ ชันสุวรรณ 2539)

ในการพิจารณาว่าข่าวใดเป็นข่าวที่มีคุณภาพหรือไม่มีคุณภาพนั้น มิได้ดูกันที่ชนิดของข่าว แต่หลักเกณฑ์ที่จะนำมาพิจารณาคุณภาพของข่าวนั้น มักจะดูที่คุณสมบัติของข่าวดังนี้

1.ความถูกต้อง(Accuracy) หมายถึง ข้อเท็จจริงทุกประการที่ปรากฏในข่าว เช่น ชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ ยศ ตำแหน่ง วันที่ คำให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวทุกคำ ฯลฯ จะต้องได้รับการตรวจสอบจนแน่ใจแล้วว่า ถูกต้องและครบถ้วน

2.ความสมดุลและเที่ยงธรรม(Balance and Fairness) ความเที่ยงธรรมนี้ หมายถึง การเสนอข้อเท็จจริงที่เป็นข่าวนั้น จะต้องรับใช้ผู้อ่านที่เป็นสาธารณชน ไม่ควรรับใช้บุคคล หรือกลุ่มบุคคลใดกลุ่มบุคคลหนึ่งตามคำร้องขอเป็นพิเศษของคนเหล่านั้น

3.ความเป็นภาวีสัย(Objectivity) หมายถึง การรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่อุบัติขึ้นตามที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้น มิใช่เหตุการณ์ที่ผู้สื่อข่าวปรารถนาจะให้เป็น ถึงแม้ว่าผู้สื่อข่าวนั้น จะมีความเชื่อมั่นส่วนตัว มีความสนใจ และมีความเกี่ยวพันเป็นส่วนตัวขัดแย้งกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็ตาม

4.ความง่าย กะทัดรัด และชัดเจน(Simplicity Conciseness) หมายถึง ข่าวต้องมีการเขียนที่รัดกุม กะทัดรัด ง่ายต่อการอ่าน ไม่เยิ่นเย้อ มีความกระชับแจ่มชัด ชัดเจน ซึ่งผู้อ่านอ่านแล้วสามารถเข้าใจได้ทันที โดยไม่ต้องอ่านซ้ำแล้วซ้ำอีก

องค์ประกอบของข่าว (คุณค่าข่าว) คือ ลักษณะต่างๆ ของข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่ทำให้กลายเป็นข่าว หรือมีความน่าสนใจต่อผู้รับสาร มีดังนี้

- 1.ความสดและความทันต่อเหตุการณ์
- 2.ความใกล้ชิดกับผู้อ่านทั้งโดยสถานที่หรือความรู้สึก
- 3.ผลกระทบที่ตามมาของเหตุการณ์หรือเรื่องราวต่อสาธารณชนทั้งกายภาพและทางจิตใจ
- 4.ความเด่น หรือความสำคัญของบุคคล สถานที่หรือสถานการณ์
- 5.ความแปลกผิดปกติ
- 6.ความขัดแย้ง การแข่งขัน
- 7.ความซับซ้อน ซ่อนเงื่อน
- 8.เรื่องทางเพศ เรื่องอื้อฉาว
- 9.ความก้าวหน้า การเปลี่ยนแปลง
- 10.เรื่องเร้าอารมณ์ และความสนใจมนุษย์

องค์ประกอบสำคัญอย่างอื่นที่มีต่อการพิจารณาการเสนอข่าวสาร

- 1.นโยบาย
- นโยบายจากเจ้าของสำนักพิมพ์ ที่มีต่อระบบการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและศาสนา

- ทักษะคตินักข่าวที่มีต่อระบบต่างๆ เช่น ทักษะคตินักข่าวที่มีต่อระบบแรงงาน การเกษตร อาชญากรรม ผิว เชื้อชาติ เป็นต้น
- 2. ผู้รับสาร หมายถึง ระดับชั้นของผู้อ่าน
- 3. เนื้อที่ในหน้าหนังสือพิมพ์
- 4. เวลาของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
- 5. หนังสือพิมพ์ภาคเช้า – หนังสือพิมพ์ภาคบ่าย
- 6. การเซนเซอร์

แบบจำลองผู้เฝ้าประตู

แนวความคิดเกี่ยวกับหน้าที่ ผู้เฝ้าประตูนี้ มาจากข้อเขียนของเค เลวิน (Lewin, K., 1947) ซึ่งให้ข้อสังเกตว่า ข่าวสารมักจะไหลผ่านช่องทางต่างๆ อันประกอบไปด้วยบริเวณประตู ที่ซึ่งมีการปล่อยหรือกักข่าวสารต่างๆ ตามกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หรือโดยวินิจฉัยของผู้เฝ้าวิจยเองว่าจะยอมให้ข่าวสารใดไหลผ่านไปได้หรือไม่ ซึ่งแนวความคิดนี้ ได้ถูกนำมาอธิบายลักษณะการไหลของข่าวสารในกระบวนการสื่อสารมวลชน

ดี เอ็ม ไวท์ (White, D.M. 1950) ได้ใช้แนวความคิดเรื่อง ผู้เฝ้าประตู ในการศึกษากิจกรรมของบรรณาธิการข่าวโทรพิมพ์ ของหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นสหรัฐอเมริกาฉบับหนึ่ง ซึ่งกิจกรรมในการตัดสินใจเลือกข่าวเพื่อตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์นี้ มีส่วนคล้ายกับหน้าที่ผู้เฝ้าประตูบ้าน

แสดงให้เห็นว่า ต้นตอแหล่งข่าว (สำนักข่าวโทรพิมพ์) จะมีข่าวสารมากมายหลายชิ้นส่งมายังสำนักงานหนังสือพิมพ์ หรือสถานวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์ต่างๆ บรรณาธิการข่าวจะทำหน้าที่คัดเลือกข่าวสารเพียงบางชิ้น เพื่อตีพิมพ์หรือออกอากาศ ส่วนอีกหลายชิ้นก็อาจถูกโยนทิ้งตะกร้า ข่าวสารที่ถูกคัดเลือกนี้ จะถูกตัดแต่งให้เหมาะสมกับเวลา เนื้อที่ หรือลักษณะสื่อเพื่อส่งไปยังผู้อ่าน ผู้ฟัง หรือผู้ชม

จะเห็นได้ว่า แบบจำลองนี้ พยายามชี้ให้เห็นกิจกรรมผู้เฝ้าประตูของสื่อมวลชนทั่วไป จากตัวอย่าง ดี เอ็ม ไวท์ ได้ศึกษาบทบาทของบรรณาธิการข่าวโทรพิมพ์ทั่วไปในสหรัฐอเมริกา ถ้าเป็นตัวอย่งในเมืองไทย ก็อาจจะหมายถึง บทบรรณาธิการข่าวต่างประเทศทั่วไป ทำหน้าที่คอยตรวจตราข่าวจากเครื่องโทรพิมพ์ หรือจากเอกสารข่าวที่ส่งมาจากสำนักข่าวต่างๆ เช่น เอพี เอเอฟพี รอยเตอร์ หรือสำนักข่าวไทย เป็นต้น แต่ละวันจะมีข่าวเข้ามามากมายนับสิบ นับร้อยชิ้น

แต่บรรณาธิการจะเลือกตีพิมพ์ หรือออกอากาศเพียงไม่กี่ชิ้นที่เห็นว่าน่าสนใจเท่านั้น(หลักและทฤษฎีการสื่อสาร 2528)

แนวคิดเรื่องความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร (Source Credibility)

ทฤษฎีเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร มาจากการค้นพบในการวิจัยที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้รับสารในการสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจ(Persuasive Communication) ซึ่งการวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ผู้ที่มีความน่าเชื่อถือสูง จะมีความสามารถในการชักจูงใจมากกว่าผู้ที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ (จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์ 2536)

ความหมายของความน่าเชื่อถือ

แอนนิต้า เทเลอร์ (Taylor 1980) และคณะกล่าวว่า ความน่าเชื่อถือของแหล่งสาร หรือผู้ส่งสารประเมินจากผู้รับสารเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือได้ของแหล่งสารในสถานการณ์หนึ่งๆ และเพิ่มเติมว่า กลุ่มคนจะให้ความเชื่อถือต่อข่าวสาร เมื่อผู้ส่งสารมีความน่าเชื่อถือสูง เพราะ ผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสูง ไม่เพียงแต่จะทำให้ผู้รับข่าวสารยอมรับในตัวเขาเท่านั้น หากแต่ยังยอมรับในสิ่งที่เขาพูด รวมทั้งสามารถจดจำผู้ส่งสารได้นาน นอกจากนี้ ยังมีแนวโน้มที่จะเชื่อผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือสูงมากกว่าผู้ส่งสารที่มีความน่าเชื่อถือต่ำ

เกอร์ฮาร์ด (Gerhard 1990) ศึกษาความน่าเชื่อถือต่อผลการสำรวจประชามติของหนังสือพิมพ์กับผู้อ่านหนังสือพิมพ์ Journal Star ที่อายุ 17 ปีขึ้นไป ในเมือง Peoria พบว่า ผู้ที่มีการศึกษาค่ำ มีความเชื่อถือต่อผลการสำรวจของหนังสือพิมพ์ ซึ่งใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น มากกว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงกว่า

ขนิษฐา กิตติตระกูลกาล(2537) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การนำเสนอ การใช้ประโยชน์ และทัศนคติเกี่ยวกับการสำรวจประชามติในหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ พบว่า หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ทำการสำรวจ เพราะ ต้องการทราบความคิดเห็นของประชาชนต่อเรื่องที่ได้รับผลกระทบ หรือเพราะต้องการใช้เป็นจุดขาย

ด้านความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบการสำรวจประชามติของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การสำรวจที่ผ่านมาประสบความสำเร็จอย่างน่าพอใจ และโดยภาพรวมประชามติมีอิทธิพลต่อผู้อ่านปานกลาง

ข้อมูลพื้นฐานที่ปรากฏในการรายงานผลเกือบทุกชิ้น คือ บุคคลหรือสถาบันที่ให้การสำรวจประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวนผู้ตอบคำถามที่ใช้สรุปผล และจำนวนผู้ตอบคำถามชุดย่อย ข้อมูลพื้นฐานที่ระบุน้อย คือ บริเวณที่เก็บข้อมูล วิธีการสุ่มตัวอย่าง และที่ไม่ระบุเลย คือ ค่าความคลาดเคลื่อน หรือค่าความเชื่อมั่นของผลการสำรวจ

สำหรับความต้องการของผู้อ่านต่อแนวทางการสำรวจประชามติของหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ พบว่า ผู้อ่านต้องการให้ทำการสำรวจเป็นครั้งคราว หรือทำการสำรวจสม่ำเสมอแต่ไม่ใช่ทุกฉบับ โดยต้องการให้ทำการสำรวจเรื่องที่มีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนจำนวนมาก ซึ่งอาจจะไม่ใช่พาดหัวหน้า 1 ก็ได้ ส่วนการรายงานผลให้มีการระบุข้อมูลพื้นฐานของประชากรกลุ่มเป้าหมาย วัน เดือน ปี ช่วงที่สำรวจ ตลอดจนค่าความคลาดเคลื่อน ความเชื่อมั่นมากกว่าข้อมูลเรื่องอื่นๆ

ความน่าเชื่อถือนี้ Infate(1980) ประเมินจากบุคลิกลักษณะของแหล่งข่าวสารที่รับรู้ โดยผู้รับสาร 3 ประการ คือ

- 1.ความน่าไว้วางใจ (Trustworthiness) เช่น ความปลอดภัย ไว้วางใจได้ มีความจริงใจ ซื่อสัตย์
- 2.ความเชี่ยวชาญ สามารถ (Expertness) เช่น ผ่านการศึกษา ฝึกอบรม มีประสบการณ์ มีความรู้ ความชำนาญ มีทักษะ
- 3.ความคล่องแคล่ว กระฉับกระเฉง (Dynamism) เช่น มีชีวิตชีวา ตื่นตัว ว่องไว ไม่น่าเบื่อ

การรายงานข่าวแบบวิทยาศาสตร์ (Precision Journalism) เสถียร เขยประทับ(2540)

การทำข่าวประเภทนี้ เป็นการนำเอาวิธีการและความรู้ทางด้านรูปแบบสังคมศาสตร์ (Social Science Methods) และทางด้านคอมพิวเตอร์มาใช้ในห้องทำข่าว รูปแบบด้านสังคมศาสตร์นี้ ได้แก่ ความรู้ในด้านการสำรวจ การทดสอบสนามและการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการทำข่าว ตัวอย่างของข่าวแบบนี้ ได้แก่ ข่าวการเลือกตั้ง การค้นคว้าหรือค้นพบทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(ตรุณี หิรัญรักษ์ 2537)

ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ในงานหนังสือพิมพ์คืออะไร

นักข่าวของหนังสือพิมพ์ Dalias Times Herald ประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์เข้ากับวิธีการสื่อข่าว และรายงานข่าวแบบสืบสวน เพื่อรายงานความจริงให้ผู้อ่านทราบได้อย่างน่าประทับใจ ทำให้หนังสือพิมพ์มีความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ในงานหนังสือ

พิมพ์เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการแสวงหาความจริง โดยการให้ค่าเป็นตัวเลขแก่ทัศนคติ ลักษณะหรือพฤติกรรมเพื่อจะได้สามารถนำมาวิเคราะห์ให้เที่ยงตรงยิ่งขึ้น

วิธีการวิจัยเชิงประจักษ์ที่สำคัญที่ทำให้หนังสือพิมพ์มีความเที่ยงตรง คือ การวิเคราะห์เนื้อหา การสำรวจ และการทดลองภาคสนาม วิธีการวิจัยทั้งสามนี้ เป็นเครื่องมือในการหาข่าวที่มีประสิทธิภาพ แต่ก็มีจุดอ่อนที่ต้องคำนึงถึง เช่น การสำรวจและการทดลองเป็นวิธีการที่เสียค่าใช้จ่ายสูงและใช้เวลามาก ส่วนการวิเคราะห์เนื้อหา ก็ต้องคำนึงถึงเนื้อหาที่ได้มานั้นถูกต้องตามความจริงหรือไม่ เป็นต้น

ภูมิหลังการประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ในงานหนังสือพิมพ์

หนังสือพิมพ์ได้นำระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์มาใช้ในการสื่อข่าวมานานกว่า 50 ปีแล้ว ใน ค.ศ. 1935 นิตยสาร Fortune เป็นสื่อมวลชนแห่งแรกที่นำหลักวิชาด้านการสำรวจมาสำรวจความคิดเห็นของประชาชน เพื่อรายงานให้ประชาชนทราบ ในการสำรวจครั้งนั้น ได้ตามคำถามต่างๆ เช่น คนอเมริกันสูบบุหรี่วันละกี่ซอง และใครเห็นด้วยกับการกระจายรายได้ เป็นต้น

ในปี ค.ศ.1973 มีเหตุการณ์ 2 เหตุการณ์ ซึ่งมีอิทธิพลมากต่อการนำระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์มาใช้ในการงานหนังสือพิมพ์ เหตุการณ์แรก คือ โครงการวิจัยของหนังสือพิมพ์ Philadelphia Inquirer นักข่าวสองคนของหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ชื่อ Donald Barlett & James Steele ได้วิเคราะห์เนื้อหาในบันทึกรายงานของศาล นักข่าวทั้งสองได้รวบรวมข้อมูลมากกว่า 100,000 ชิ้น ที่เกี่ยวกับจำเลย 1,034 คน ที่กล่าวหาว่า ก่อคดีที่มีโทษรุนแรง ผลการวิเคราะห์ พบว่า ระบบยุติธรรมให้ความเป็นธรรมแก่จำเลยที่มีภูมิหลังทางสังคม เชื้อชาติ และสีผิว แตกต่างกันอย่างมากรายงานการวิจัยของนักข่าวทั้งสอง ได้รับรางวัลหนังสือพิมพ์ระดับชาติสองรางวัล เหตุการณ์ที่สอง คือ การตีพิมพ์หนังสือของ Phillip Meyer ชื่อ Precision Journalism : A Reporter's Introduction to Social Research Methods หนังสือเล่มนี้กลายเป็นตำราหรือคู่มืออ้างอิงในห้องข่าวและในชั้นเรียนการสื่อข่าว เขียนข่าวชั้นสูงในช่วงนั้น แม้แต่ปัจจุบันก็ยังเป็นหนังสือที่มีการอ้างอิงกันอย่างกว้างขวาง

ในทศวรรษ 1970 การประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ในงานหนังสือพิมพ์ได้รับการยอมรับอย่างมาก กว่าหนึ่งในสามของหนังสือพิมพ์รายวันในสหรัฐอเมริกาสนับสนุนโครงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอย่างน้อยหนึ่งโครงการ และกว่าร้อยละแปดสิบของหนังสือพิมพ์เหล่านี้กล่าวว่า จำทำการสำรวจความคิดเห็นประชาชนให้มากขึ้น นอกจากนี้คณะวารสารศาสตร์หลายแห่งได้เปิดวิชา “หนังสือพิมพ์เชิงเที่ยงตรง(Precision Journalism)” ขึ้น อย่างไรก็ตามก็ตี

การสำรวจในสหรัฐอเมริกาในปี 1980 พบว่า หนังสือพิมพ์มักอาศัยผู้เชี่ยวชาญด้านการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนมาวางรูปแบบและควบคุมการวิจัย ข้อมูลที่กล่าวนี้ชี้ให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ได้พยายามปรับปรุงคุณภาพการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนให้ดีขึ้น

ถ้ามองย้อนกลับไปในอดีตจะพบว่า ได้มีการนำระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์มาใช้ในงานหนังสือพิมพ์ตั้งแต่ค.ศ. 1935 ซึ่งนับว่ายาวนานพอสมควร แต่วิธีการทำให้หนังสือพิมพ์เที่ยงตรงแบบนี้ได้รับการต่อต้านมาโดยตลอด บรรณาธิการและผู้พิมพ์ผู้โฆษณาบางคน รู้สึกว่าต้องใช้เวลาและเวลามากเกินไปในการสำรวจความคิดเห็น การวิเคราะห์เนื้อหา หรือการทดลอง หนังสือพิมพ์ส่วนใหญ่ไม่มีบุคลากรที่ได้รับการอบรมด้านวิจัยดีพอ เพราะฉะนั้นจึงมีความสงสัยในคุณค่าของการสื่อข่าวและรายงานข่าวแบบนี้ แต่ความรู้สึกเช่นนี้กำลังเปลี่ยนไป คณะวารสารศาสตร์ได้ผลิตนักวิจัยด้านนิเทศศาสตร์ที่มีคุณภาพมากขึ้น เพราะฉะนั้น บรรณาธิการและผู้พิมพ์ผู้โฆษณาที่ไม่เห็นด้วยกับวิธีการที่ทำให้หนังสือพิมพ์เที่ยงตรงแบบนี้ คงไม่สามารถปฏิเสธได้อีกต่อไปว่าการนำระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์มาใช้ในงานหนังสือพิมพ์นั้น มีประโยชน์มากต่อการสื่อข่าวเขียนข่าว ให้ถูกต้องตรงกับความจริงยิ่งขึ้น

ข้อดีของการนำระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์มาใช้ในงานหนังสือพิมพ์

เราสามารถนำระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์มาใช้ เพื่อป้องกันไม่ให้แหล่งข่าวบิดเบือนหรือปกปิดข่าว เพื่อประโยชน์ของตนเองได้ กล่าวคือ แทนที่หนังสือพิมพ์จะอาศัยแหล่งข่าวหรือผู้อยู่ในเหตุการณ์ที่มีความเห็นเอียงไปทางใดทางหนึ่งเพียงสองสามคน นักข่าวควรใช้วิธีการตรวจสอบเรื่องราวอย่างเป็นระบบจากบุคคลหลายๆ คน ข้อดีอีกประการหนึ่งคือ เป็นวิธีการหาข่าวจากบุคคลทั่วไป เพราะ ชาวส่วนมากมักมาจากนักการเมือง เจ้าหน้าที่รัฐบาล ประชาชนทั่วไปมักถูกมองข้าม เพราะฉะนั้น การประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ในงานหนังสือพิมพ์ ทำให้นักข่าวภูมิใจกับสิ่งที่หนังสือพิมพ์กล่าวมาตลอดว่า หนังสือพิมพ์ทำงานเพื่อเป็นสื่อกลางในการรายงานข่าวสารระหว่างรัฐบาลกับประชาชน การสำรวจความคิดเห็นของประชาชนอย่างเป็นระบบเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่จะทราบและเข้าใจความคิดเห็นประชาชน ข้อดีประการสุดท้ายคือ ทำให้นักหนังสือพิมพ์มีเครื่องมือในการหาข่าวบางอย่าง ซึ่งวิธีการหาข่าวตามแบบดั้งเดิมไม่สามารถทำให้นักข่าวชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของอุบัติเหตุจากการจราจร สามารถชี้ให้เห็นว่า สถานีตำรวจแต่ละสถานีส่งตำรวจไปยังที่เกิดเหตุหลังจากได้รับแจ้งเหตุแตกต่างกันอย่างไร

ดังนั้น ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ไม่ใช่ยาสารพัดประโยชน์ ไม่ใช่สิ่งที่จะมาทดแทนการสื่อข่าวและการรายงานข่าวตามแบบดั้งเดิม เมื่อใดที่หนังสือพิมพ์ต้องการอธิบายหรือรายงาน

พฤติกรรม ความเชื่อทัศนคติหรือความรู้สึกของประชาชนแล้ว ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ก็เป็นวิธีการที่จะทำให้ได้คำอธิบายหรือคำตอบที่มีประสิทธิภาพวิธีหนึ่ง

ขั้นตอนในกระบวนการวิจัย

กระบวนการวิจัยเริ่มต้นด้วยความคิดอย่างหนึ่ง ซึ่งปกติมักเป็นคำถามหรือชุดของคำถาม เช่น ประชาชนมีความรู้สึกกับการปฏิรูประบบภาษีอย่างไร ทำไมเครื่องบินตกบ่อย โครงการประยุกต์ระเบียบวิธีวิจัยเชิงประจักษ์ในงานหนังสือพิมพ์อาจ เริ่มต้นด้วยการที่หนังสือพิมพ์สงสัยหรืออยากรู้ว่า มีอะไรผิดปกติเกิดขึ้นในชุมชน ลำดับการวิจัยมีดังนี้

1. นักวิจัยต้องสนใจในหัวข้อหรือปัญหาที่จะทำการวิจัยหรือที่จะแสวงหาความจริงเสียก่อน หัวข้อที่น่าสนใจคือ หัวข้อที่สำคัญต่อผู้อ่านหรือผู้ชม
2. นักวิจัยต้องคำนึงถึงทรัพยากร
3. นักวิจัยต้องมีทฤษฎีที่ดี ทฤษฎี คือ สิ่งที่อธิบายว่าทำไมบางสิ่งบางอย่างจึงเกิดขึ้นหรือเป็นอยู่
4. ทำการกำหนด concept กำหนดสมมติฐาน และตัดสินใจว่าวิธีการใด จะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ดำเนินการภาคสนาม
6. วิเคราะห์ข้อมูล
7. ทำการเผยแพร่ผลการวิเคราะห์

โพลล์ (Poll) : กระบวนการรายงานข่าว โดยประยุกต์วิธีวิจัย (ลูติ วิทษธณะ 2543)

ความหมาย

การรายงานข่าวโพลล์หรือการรายงานข่าวโดยประยุกต์วิธีวิจัย หมายถึง การผลิตข่าวโดยยึดขั้นตอนหรือแนวทางเช่นเดียวกับการทำวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) อันเป็นกระบวนการปฏิบัติงานที่มีการวางระเบียบแบบแผนไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ขั้นตอนแรกในการเลือกพื้นที่ประเด็นในการรายงานข่าวโพลล์ จนกระทั่งได้ผลสรุปสำหรับเป็นข้อมูลในการนำเสนอเป็นข่าว(ชนิสฐา กิตติตระกูลกาล 2537)

การรายงานข่าวโดยประยุกต์วิธีวิจัยเป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อมูลข่าวสารสำหรับหนังสือพิมพ์ที่แพร่หลายอย่างยิ่ง คือ การสำรวจสาธารณมติหรือที่เรียกกันว่า โพลล์ (Poll) ซึ่งเป็นวิธีการรายงานข่าวที่ได้รับความนิยมจากสื่อมวลชนในสหรัฐอเมริกาตั้งแต่ค.ศ. 1935 และใน ค.ศ. 1980 ยังพบว่าหนังสือพิมพ์ในอเมริกามีการใช้ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยวางแผนและควบคุมการ

สำรวจสาธารณมติมากยิ่งขึ้น (Demers and Nichol 1987)

สำหรับประเทศไทยหนังสือพิมพ์รับแบบอย่างการสำรวจสาธารณมติมาจากสหรัฐอเมริกา โดยมีกรายงานผลการสำรวจจากสถาบันวิจัยต่างๆ ในช่วงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เช่น ดร.นิยมโพลล์ นิต้าโพลล์(พีระ จิโรธภณ 2532) และสวนดุสิตโพล เป็นต้น หากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าในช่วงแรกการนำเสนอข่าวโพลมักนิยมในประเด็นทางการเมือง แต่ในระยะหลังเริ่มมีการรายงานข่าวโพลในประเด็นด้านเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น และมีหนังสือพิมพ์หลายชื่อฉบับได้ให้ความสำคัญต่อการสำรวจดังกล่าว โดยมีการจัดตั้งฝ่ายวิจัยของหนังสือพิมพ์ หรือวางจ้างบริษัทวิจัยรับผิดชอบการสำรวจ เช่น หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ ฯลฯ ซึ่งอาจจะท่อนให้เห็นว่าสังคมไทยในยุคนี้ให้ความสำคัญกับสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกทางความคิดเห็นมากขึ้น และเป็นแนวโน้มที่อาจสามารถชี้นำสังคมได้

กระบวนการรายงานข่าวโพลล์

ในการรายงานข่าวโพลล์ ประกอบด้วยขั้นตอนหลักๆ ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นในการรายงานข่าวโพลล์

การกำหนดประเด็นการรายงานข่าวโพลล์ สามารถกำหนดได้ 2 ลักษณะใหญ่ คือ

- 1.1 ประเด็นข่าวที่กำลังได้รับความสนใจในขณะนั้น (Hot Issue) ซึ่งเป็นที่วิพากษ์วิจารณ์ เป็นที่ถกเถียงในสังคม หรือส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากในช่วงเวลานั้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการตัดสินใจในการดำเนินนโยบายต่างๆ ของรัฐบาล เป็นต้น
- 1.2 ประเด็นข่าวที่น่าสนใจ แต่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อประชาชนจำนวนมากในขณะนั้น หรือระดับปัญหาไม่รุนแรงจนถึงขนาดกำลังเป็นข้อถกเถียง หรือวิพากษ์วิจารณ์ในสังคมอย่างสูงในขณะนั้น เช่น การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหานักเรียนอาชีวศึกษายกพวกตีกัน

2. กำหนดปัญหาในการรายงานข่าวโพลล์

หลังจากคัดเลือกประเด็นหรือเรื่องที่จะนำเสนอเป็นข่าวโพลล์ ได้แล้ว ในขั้นตอนต่อไปผู้จัดทำ ต้องมีการรอบความคิดในการกำหนดปัญหาหลัก หรือคำถามหลักที่ต้องการค้นหาคำตอบจากกระบวนการรายงานข่าวโพลล์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำเป็นแบบสอบถามต่อไป

3. จัดทำแบบสอบถาม

แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากพฤติกรรม ความคิดหรือความเห็นของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ได้รับมาจากมาตรฐานเดียวกัน โดยแบบสอบถาม

จะสอดคล้องกับประเด็นและปัญหาที่กำหนดในการรายงานข่าวโพลล์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถตอบคำถามที่กำหนดไว้ได้

4. การทดสอบความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

แบบสอบถามแต่ละเรื่อง ก่อนจะนำไปใช้เป็นแนวทางในการเก็บข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างจริง ควรผ่านการทดสอบความเที่ยงตรง(Validity) โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทดสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา(Content Validity) และความหมายของภาษาที่ใช้ (Wording) เพื่อให้เกิดความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาสาระของข้อคำถามกับเนื้อหาสาระของสิ่งที่ต้องการศึกษาหรือสิ่งที่ต้องการสำรวจความคิดเห็น โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเป็นผู้ตรวจสอบหรืออาจเป็นคณะทำงานพิจารณาร่วมกัน จากนั้นจึงนำแบบสอบถามที่ปรับแก้ไขแล้วไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำไปทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่ลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง แต่ไม่ใช่กลุ่มที่ตอบแบบสอบถามจริง แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น(มาตรฐานของแบบสอบถามที่วัดในเรื่องเดียวกัน จะได้ผลเหมือนกันทุกครั้ง โดยมีความคลาดเคลื่อนน้อยที่สุด) อาศัยการทดสอบด้วยการใช้สูตรทางสถิติ

อย่างไรก็ตาม ในการปฏิบัติการรายงานข่าวโพลล์แต่ละครั้ง ผู้จัดทำมักไม่มีเวลามากพอที่จะจัดทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีการทดสอบจากกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่าง จึงมักจะเป็นการทดสอบความเที่ยงตรงเป็นส่วนใหญ่

5. กำหนดกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นการกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการทราบความคิดเห็นในการรายงานข่าวโพลล์เรื่องนั้นๆ โดยกลุ่มประชากร หมายถึง สมาชิกในกลุ่มแต่ละหน่วยที่มีคุณสมบัติตามที่ผู้วิจัยกำหนดจะศึกษา หรือเป็นกลุ่มเป้าหมายทั้งหมดที่จะศึกษา ในขณะที่กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง บางส่วนของประชากรที่ถูกเลือกขึ้นมาเป็นตัวแทนในการศึกษาหรือสำรวจความคิดเห็น คำว่าเป็นตัวแทน ในที่นี้ หมายถึง การมีคุณสมบัติต่างๆ ครบถ้วนเช่นเดียวกับคุณสมบัติของประชากร

อย่างไรก็ตาม ขนาดของกลุ่มตัวอย่างข้างต้น ไม่ถือเป็นเกณฑ์ตายตัว ขึ้นอยู่กับระยะเวลาและงบประมาณในการจัดทำข่าวโพลล์แต่ละครั้งด้วย

6. การสุ่มตัวอย่าง

ในการสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย ที่เป็นประชากรกลุ่มใหญ่ ผู้จัดทำย่อมไม่สามารถสอบถามความคิดเห็นของทุกบุคคลในกลุ่มประชากรได้ ซึ่งนอกจากจะสิ้นเปลืองเวลาแล้ว ยังสิ้นเปลืองงบประมาณโดยใช้เหตุ เนื่องจากตามหลักทางสถิติสามารถสุ่มสำรวจจากกลุ่มย่อยที่ถูกสุ่มขึ้นมาจากประชากรกลุ่มใหญ่ได้ ซึ่งเรียกกันว่า “กลุ่มตัวอย่าง”

1. การสุ่มตัวอย่างที่หน่วยของประชากรมีโอกาสถูกเลือกเท่าๆ กัน (Probability Sampling) หมายถึง การสุ่มตัวอย่างที่ประชากรทุกคนในกลุ่ม มีโอกาสถูกเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างเท่าเทียมกัน ทำให้การอ้างอิงผลไปยังกลุ่มประชากรมีความถูกต้อง แม่นยำมากขึ้น ประกอบด้วยวิธีสุ่มตัวอย่าง ดังนี้ (พีระ จิโรโสภณ 2523)

2. การสุ่มตัวอย่างแบบไม่ทราบค่าความน่าจะเป็น (Non-Probability Sampling) หมายถึง การเลือกตัวอย่างจากกลุ่มประชากร ที่ทุกหน่วยของกลุ่มประชากรมีโอกาสถูกเลือกเป็นตัวอย่างไม่เท่ากัน ซึ่งเป็นวิธีที่ทำให้เลือกตัวอย่างได้สะดวก รวดเร็วและประหยัดงบประมาณมากขึ้น แต่มีความคลาดเคลื่อนในการอ้างอิงผลสำรวจไปยังกลุ่มประชากรสูงกว่าการสุ่มตัวอย่างแบบทราบค่าความน่าจะเป็น อย่างไรก็ตามวิธีนี้ยังเป็นที่ยอมรับกันอย่างแพร่หลายในทางปฏิบัติ เพราะมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติสูงกว่า

7. การเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง

ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยขั้นตอนหลัก คือ

- 7.1 สถานที่เก็บข้อมูลสุ่มตัวอย่าง
- 7.2 วิธีการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
- 7.3 การกำหนดระยะเวลาเก็บข้อมูล
- 7.4 ดำเนินการเก็บข้อมูล
- 7.5 ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

8. การลงรหัสข้อมูล (Coding) หมายถึง การแทนค่าข้อมูลที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างในแบบสอบถาม ด้วย “ตัวเลข” เพื่อความสะดวกในการประมวลผลข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

9. การประมวลผลข้อมูล

หมายถึง การนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้รับจากแบบสอบถาม และผ่านการลงรหัสเรียบร้อยแล้วมารวมกันเป็นกลุ่มก้อน เพื่อหาค่าที่สามารถอธิบายข้อมูลชุดนั้น ทำให้ข้อมูลมีความหมายขึ้น ทั้งนี้ ค่าที่จะอธิบายข้อมูลดังกล่าวเรียกได้อีกหนึ่งชื่อว่า “ค่าสถิติ” ซึ่งปัจจุบันนิยมใช้โปรแกรมประมวลผลทางสถิติ “SPSS” (Statistical Package for the Social Science)

หลังจากได้รับข้อมูลผ่านการประมวลผลมาจนเสร็จสิ้นทั้งกระบวนการแล้ว ผู้จัดทำจะทราบถึงผลการสำรวจหรือการหยั่งเชิงความเห็น ความนิยมของกลุ่มตัวอย่างต่อประเด็นต่างๆ ที่จัดทำเป็นข่าวโพลล์ สำหรับเป็นข้อมูลในการเขียนรายงาน สรุปผลและนำเสนอเป็นข่าวต่อไป

ในการเขียนรายงานข่าวโพลล์ องค์ประกอบที่ควรรายงานแบ่งได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ คือ

1.ระเบียบวิธีในการสำรวจหรือวิจัย

ข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวิธีในการสำรวจหรือวิจัย มักเป็นข้อมูลที่ผู้รายงานข่าวโพลล์มักละเลยหรือให้ความสำคัญในลำดับท้าย ในกรณีพื้นที่รายงานข่าวมีจำกัด แต่ในความเป็นจริงข้อมูลนี้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะ เป็นส่วนที่จะชี้วัดได้ว่า ผลการสำรวจที่ได้รับ น่าเชื่อถือหรือมีความถูกต้องเพียงไร โดยข้อมูลเกี่ยวกับระเบียบวิธีในการสำรวจที่ควรรายงานในข่าวโพลล์ ได้แก่

- 1.1 หน่วยงานหรือผู้จัดทำโพลล์
- 1.2 วัตถุประสงค์หรือขอบเขตการสำรวจ
- 1.3 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย
- 1.4 จำนวนตัวอย่าง
- 1.5 วิธีการสุ่มตัวอย่าง
- 1.6 วิธีการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
- 1.7 สถานที่ที่เก็บข้อมูลตัวอย่าง
- 1.8 ช่วงเวลาที่ทำการเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง
- 1.9 รูปแบบของแบบสอบถาม และลักษณะคำถาม
- 1.10 ลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง

เป็นข้อมูลที่อธิบายให้ทราบถึงคุณสมบัติด้านต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ผู้อ่านทราบว่าข้อมูลสรุปผลการสำรวจในข่าวโพลล์ ได้รับมาจากกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะทั่วไปอย่างไร เช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพ รายได้ เป็นต้น

2.ผลการสำรวจ

ในส่วนนี้เป็นส่วนที่รายงานข้อมูลความคิดเห็น ทศนคติ หรือความนิยมของกลุ่มตัวอย่างต่อประเด็นต่างๆ ที่จัดทำเป็นข่าวโพลล์ โดยการนำเสนอผลการสำรวจอาจประกอบด้วยข้อมูลหลายส่วน เช่น

2.1 ข้อความรายงานสรุปผลการสำรวจ

เป็นลักษณะการเขียนบรรยายสั้น มักใช้กับข้อมูลที่มีตัวเลขไม่มากนักและต้องการรายละเอียดที่เป็นคำบรรยายมากกว่า วิธีการเขียนจะใช้บรรยายหรือพรรณนาความ เมื่อมีตัวเลขสถิติก็สอดแทรกไว้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาข่าว เช่น จากการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรังสิต ชั้นปีที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2543 จำนวน 200 คน พบว่า เป็นนักศึกษาชาย 80 คน หรือร้อยละ 40 นอกจากนั้นเป็นนักศึกษาหญิง ในจำนวนนี้เกือบทั้งหมด คือร้อยละ 80 จบมัธยมศึกษาตอนปลายจากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และมีคะแนนเฉลี่ยสะสมในชั้นมัธยม

ศึกษาตอนปลายตั้งแต่ 3.0 ขึ้นไปถึง 178 คน หรือร้อยละ 89

2.2 ตารางประกอบผลการสำรวจ เป็นตารางแสดงข้อมูลเชิงปริมาณ หมายถึง ตารางนำเสนอข้อมูลที่เกิดจากการรวมยอดจำนวนเชิงปริมาณของข้อมูลที่ได้รับ เช่น ยอดรายได้ส่วนตัวต่อเดือนของประชาชนในแต่ละจังหวัด เป็นต้น

การนำเสนอข้อมูลหรือตัวเลขที่ได้วิเคราะห์แล้ว ผู้เขียนรายงานข่าวต้องเขียนอธิบายผลความหมายหรือตีความให้ผู้อ่านเข้าใจโดยวิธีหนึ่งวิธีใด ดังนี้ (บุญธรรม จิตต์อนันต์, 2540)

2.2.1. บอกเป็นจำนวน ร้อยละ(%) ทศนิยม อาจใช้ 1-2 ตำแหน่ง เช่น ชาวเขาร้อยละ 70.32 (ตัวเลขสมมติ) ตั้งถิ่นฐานอยู่ทางภาคเหนือของประเทศ...มีสมาชิกในครอบครัวโดยเฉลี่ย 4 คน)

2.2.2. บอกเป็นถ้อยคำและร้อยละ (%) คือแสดงตัวเลขร้อยละกำกับไว้ในวงเล็บด้วย

- ทั้งหมด
- เกือบทั้งหมด(95.6%)
- ส่วนใหญ่(75.2%)
- รองลงมา(20.1%)
- ส่วนที่น้อยที่สุด(4.7%)

หรือส่วนที่เหลือ(.....%)

2.2.3. บอกเป็นสัดส่วนและร้อยละ(%) คือแสดงตัวเลขร้อยละกำกับไว้ในวงเล็บด้วย

- ครึ่งหนึ่ง
- กว่าครึ่งหนึ่งเล็กน้อย(56.5%)
- ประมาณ 1/3 (30.6%)

2.3 แผนภาพ แผนภูมิเป็นเทคนิคการนำเสนอข้อมูลอีกรูปแบบหนึ่งให้เข้าใจง่ายขึ้น ไม่น่าเบื่อ ด้วยการใส่ภาพ แผนภูมิกลม แผนภูมิแท่ง แผนภูมิเส้น เป็นต้น มาอธิบายข้อมูลให้ง่ายขึ้น ซึ่งบางครั้งอาจไม่ละเอียดเท่ากับข้อมูลในตาราง แต่สามารถแสดงให้เห็นการเปรียบเทียบข้อมูลมากกว่า 1 เรื่อง อย่างเห็นได้ชัดมากกว่าการใช้ตาราง

สรุป

กระบวนการรายงานข่าวโดยประยุกต์วิธีวิจัยนั้น นับเป็นทางเลือกหนึ่งของการนำเสนอเนื้อหาข่าวที่มุ่งหวังให้เกิดความน่าเชื่อถือ ตามหลักวิทยาศาสตร์ หากแต่ภาพของความไม่กลางหรือการชี้นำของโพลล์อาจเกิดขึ้นได้ ดังนั้น เพื่อลดปัญหาดังกล่าว คณะผู้ทำการสำรวจซึ่งอาจจะ เป็นองค์กร หรือฝ่ายวิจัยของหนังสือพิมพ์เอง ต้องเคร่งครัดในระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับต้องมีจริยธรรมในการประกอบวิชาชีพ มีความรับผิดชอบต่อผู้อ่าน ต่อสังคมและผลการสำรวจนำเสนอเป็นรายงานข่าวนั้น อาจสามารถชี้ให้เห็นในสังคมได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชนิษฐา กิตติตระกูลกาล (2537) ศึกษาในเรื่อง การนำเสนอ การใช้ประโยชน์และทักษะ เกี่ยวกับการสำรวจสาธารณสมบัติ ในหนังสือพิมพ์แนวธุรกิจ พบว่า นโยบายหลักในการสำรวจสาธาณสมบัติของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับไม่ต่างกันนักในเรื่องเหตุผลและวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมายที่อ่าน ประโยชน์ที่คาดว่ากลุ่มเป้าหมายจะได้รับ หลักเกณฑ์การคัดเลือกเรื่องที่จะสำรวจ การกำหนดคำถาม การจัดทำแบบสอบถาม การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย วิธีเลือกตัวอย่าง วิธีเก็บข้อมูล การคัดเลือกผู้เก็บข้อมูล สถิติที่ใช้ประมวลผล และแนวทางการเขียนรายงานผล การรายงานผลของหนังสือพิมพ์แต่ละชื่อฉบับ มีการระบุข้อมูลพื้นฐานต่างๆ ไม่ต่างกันนัก ส่วนใหญ่ระบุผู้ให้ทุนสำรวจ กลุ่มเป้าหมาย จำนวนผู้ตอบที่ใช้สรุปผล จำนวนผู้ตอบคำถามชุดย่อย และโดยภาพรวมรายงานผลแต่ละชุดมีการระบุข้อมูลพื้นฐาน 5 ข้อมากที่สุด

จิตติมา กุลประเสริฐรัตน์(2540) ศึกษาความน่าเชื่อถือของการหยั่งเสียงเลือกตั้งในสายตาของสาธารณชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ประชาชนมีความเชื่อถือต่อแหล่งสารในฐานะสำนักที่ทำการหยั่งเสียงเลือกตั้งแตกต่างกัน โดยประชาชนมีความเชื่อถือต่อ “สวนดุสิตโพล” สูงกว่าโพลอื่นๆ ส่วนในฐานะบุคคลที่ทำการหยั่งเสียงเลือกตั้งประชาชนมีความเชื่อถือต่อ “คุณสุทธิชัย หยุ่น” สูงกว่าบุคคลอื่นๆ ความน่าเชื่อถือของการหยั่งเสียงเลือกตั้ง โดยรวมทุกด้าน มีอิทธิพลต่อความน่าเชื่อถือ ในการหยั่งเสียงเลือกตั้งมากกว่าตัวแปรอื่นๆ ความน่าเชื่อถือในแหล่งสาร คือ การหยั่งเสียงเลือกตั้ง มีอิทธิพลต่อการยอมรับในการหยั่งเสียงเลือกตั้ง

พิธา ถาวรกุล(2536) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของการรับรู้ผลการสำรวจประชามติที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า การรับรู้ผลการสำรวจประชามติที่มีลักษณะเป็นการพยากรณ์หรือการทำนายผลการเลือกตั้งในประเด็นต่างๆ ไม่ได้มีอิทธิพลทำให้ผู้รับรู้ผลการสำรวจประชามติดังกล่าว เปลี่ยนทัศนคติของตนในการใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่อย่างใด

ข้อสันนิษฐาน

1. หนังสือพิมพ์มีการนำเสนอการสำรวจโพลในประเด็นปัญหา และจากสำนักโพลที่แตกต่างกัน
2. หนังสือพิมพ์มีจำนวนและ รูปแบบการนำเสนอเนื้อหาการสำรวจโพลที่ไม่แตกต่างกัน
3. เนื้อหาการสำรวจโพลที่หนังสือพิมพ์นำเสนอมีความสมบูรณ์ ถูกต้องตามหลักการรายงานผลโพล และมีความน่าเชื่อถือแตกต่างกัน
4. หนังสือพิมพ์มีปัจจัยในการคัดเลือก และการรายงานการสำรวจโพลที่แตกต่างกัน

นิยามศัพท์

1. หนังสือพิมพ์ หมายถึง สิ่งพิมพ์ที่มีชื่อจำหน่ายเดียวกัน โดยอาจจะออกเป็นรายวัน สองวัน สามวัน ห้าวัน เจ็ดวัน ในงานวิจัยครั้งนี้ หมายถึง หนังสือพิมพ์รายวันฉบับภาษาไทย 4 ชื่อฉบับ คือ ไทยรัฐ ข่าวสด ไทยโพสต์ มติชน
2. การสำรวจประชามติ หมายถึง การสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ในเรื่องเกี่ยวกับประเด็นปัญหาใดปัญหาหนึ่งที่กำลังเป็นที่สนใจของสังคมส่วนรวมหรือต้องการทราบทรรศนะที่เกี่ยวกับปัญหาบางอย่างของสังคม หรือที่ต้องอาศัยความสนับสนุนจากประชาชน
3. ประเด็นปัญหา หมายถึง เหตุการณ์หรือเรื่องราวที่ได้รับความสนใจจากประชาชน และได้มีการจัดทำโพล และนำผลโพลมารายงานในหนังสือพิมพ์ ในงานวิจัยครั้งนี้ แบ่งแยกประเด็นปัญหาออกเป็น
 - 3.1 ประเด็นที่ไม่ใช่การเลือกตั้ง
 - 3.2 ประเด็นการเลือกตั้ง เช่น การเลือกตั้ง ส.ว. / ผู้ว่าฯ กทม. และ ส.ส.
4. สำนักโพล หมายถึง หน่วยงาน สถาบัน และสื่อมวลชนที่จัดสำรวจโพลขึ้น และหนังสือพิมพ์ได้นำข้อมูลมาเสนอหรือประกอบเป็นข่าว เช่น เอแบคโพลส์ สวณดุสิตโพล พระนครโพล เนชั่นโพล

5. รูปแบบการนำเสนอ

5.1 ข่าว

หมายถึง วิธีการนำเสนอผลโพลทางหนังสือพิมพ์ เช่น หมายถึง การรายงานเหตุการณ์ ซึ่งผู้สื่อข่าวและบรรณาธิการ ในฐานะที่เป็นตัวแทนของสาธารณชน ได้พิจารณาเลือกสรร แล้ว ด้วยความเชื่อมั่นว่าเหตุการณ์ดังกล่าวจะเป็นที่สนใจของผู้รับสารส่วนใหญ่หรือบางส่วน

5.2 บทบรรณาธิการ

หมายถึง บทนำ จะมีลักษณะเป็นความเรียงสั้นๆ วิพากษ์วิจารณ์ หรือวิเคราะห์เหตุการณ์ที่เป็นปัญหาสาธารณะ ที่จะมีผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของสาธารณชน และความคิดเห็นที่แสดงออกเป็นบทบรรณาธิการนี้ ถือว่าเป็นเสียงของหนังสือพิมพ์ ซึ่งแถลงให้ผู้อ่านทราบถึงจุดยืนหรือนโยบายของหนังสือพิมพ์

5.3 คอลัมน์

หมายถึง ข้อเขียนที่มีความสมบูรณ์ในตัวเอง มีความยาวจำกัด อยู่ในเนื้อที่เฉพาะ มักลงชื่อผู้เขียนหรือใส่นามปากกา ผู้เขียนคอลัมน์ประจำเรียกว่าคอลัมน์นิสต์ และมักมีตำแหน่งหน้าที่ประจำ โดยแต่ละคอลัมน์จะมีประเด็นที่ต้องการสื่อสาร และคงความคิดเห็นอย่างมีเป้าหมาย

5.4 บทความ/สารคดี

หมายถึง งานเขียนประเภทร้อยแก้วที่เขียนขึ้นเพื่อเสนอความรู้ ความคิดเห็น โดยที่ความรู้ ความคิดเห็น นั้นเขียนขึ้นจากข้อเท็จจริงที่มีสาระ มีหลักฐานเชื่อถือได้ ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการนำเสนอ รวมทั้งบทความดังกล่าวจะต้องเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของบุคคลโดยทั่วไป

- 5.5 รายงานพิเศษ หมายถึง การนำผลโพลมาใช้นำเสนอเป็นเรื่องเด่น เป็นพิเศษ เป็นต้นว่า
- รายงานพิเศษหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ
 - รายงานพิเศษหนังสือพิมพ์ข่าวสด
- 5.6 อื่นๆ หมายถึง การนำเสนอโดยวิธีอื่นที่ไม่ได้อยู่ใน 5 รูปแบบข้างต้น
6. ความน่าเชื่อถือ หมายถึง การเสนอการสำรวจโพลในหนังสือพิมพ์ อย่างถูกต้องเที่ยงธรรมและมีความสมบูรณ์ตามหลักการสำรวจประชามติ โดยแบ่งออกเป็น
- 6.1 ความสมบูรณ์ตามหลักการสำรวจประชามติ อันประกอบด้วย
- บุคคล องค์กรหรือหน่วยงานที่ให้ทุน
 - คำถามที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็น
 - ประชากรกลุ่มเป้าหมาย , จำนวนตัวอย่างหรือขนาดตัวอย่าง , วิธีการสุ่มตัวอย่าง จำนวนผู้ตอบคำถาม วัน เดือน ปี ที่ทำการสำรวจ
 - วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
 - การระบุค่าสถิติ การวิเคราะห์ข้อมูล และค่าความคลาดเคลื่อน
 - การรายงานผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล
- 6.2 ความครบถ้วน ประกอบด้วย
- นำเสนอทุกแง่มุม
 - สรุปให้เห็นถึงมติอย่างชัดเจน
 - เนื้อหามีส่วนในการชี้แนะหรือไม่
7. ปัจจัย ได้แก่
- 7.1 นโยบายของหนังสือพิมพ์
- 7.2 ความคิดเห็นต่อประเด็นปัญหาที่อยู่ในความสนใจของประชาชน
- 7.3 วิธีการนำเสนอ การสร้างความน่าเชื่อถือ และความแม่นยำ
- 7.4 ปัจจัยอื่นๆ

